

Warszawa, dnia 23 maja 2014 r.

KMP.570.26.2014.DK

Raport
przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych
Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej w Warszawie

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, zwanego dalej: OPCAT) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 23 kwietnia 2014 r., do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej im. Powstania Warszawskiego w Warszawie przy ul. Żwirki i Wigury 1 C (zwanymi dalej: PdOZ lub Pomieszczenie), udali się pracownicy Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (dalej: KMP lub Mechanizm): Justyna R. Lewandowska – Dyrektor Zespołu (prawnik), Dorota Krzysztoń (kryminolog) i Wojciech Sadownik (prawnik).

Celem wizytacji zapobiegawczej było zbadanie sytuacji osób zatrzymanych, poprzez sprawdzenie warunków ich pobytu w Pomieszczeniu oraz sposobu traktowania przez personel. Dokonano oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ przez mjr Adriana Kwiatkowskiego – zastępcę naczelnika Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Lesznowoli oraz por. Dominika Żarnowskiego - kierownika Sekcji PdOZ;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń PdOZ, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;

- przejrzeniu na miejscu dokumentacji dotyczącej osób zatrzymanych oraz funkcjonowania PdOZ.

W toku wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną oraz użyto dalmierza do pomiaru wybranych pomieszczeń.

Pracownicy KMP przekazali wymienionym wyżej przedstawicielom Straży Granicznej wstępne uwagi z wizytacji.

Ponadto po zakończeniu wizytacji analizie poddano pozostałe dokumenty związane z funkcjonowaniem placówki oraz wybrane nagrania z monitoringu.

2. Legalność zatrzymania

Pomieszczenie w dacie wizytacji przeznaczone było dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych do 48 godzin na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. 2011 r. Nr 264, poz.1573, z późn. zm.) w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, poszukiwani europejskimi nakazami aresztowania oraz listami gończymi, poszukiwani przez sąd lub prokuraturę; cudzoziemcy przyjęci na podstawie art. 101 ust. 4 wymienionej ustawy (w przypadku zaistnienia przeszkody uniemożliwiającej doprowadzenie cudzoziemca do strzeżonego ośrodka albo aresztu w celu wydalenia lub przyjęcie go tam), skazani lub tymczasowo aresztowani w trakcie konwoju w związku z art. 223d § 2 ustawy Kodeks karny wykonawczy z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 90, poz.557, z późn. zm.).

Pojemność PdOZ wynosi 28 miejsc. W czasie wizytacji w Pomieszczeniu nikt nie przebywał.

Z przekazanych przedstawicielom KMP informacji wynika, iż w 2013 r. w placówce zatrzymano 822 osoby, w tym 726 mężczyzn i 96 kobiet. Z kolei w roku 2014 do dnia wizytacji w PdOZ przebywało 288 osób (261 mężczyzn i 27 kobiet). Zgodnie z wyjaśnieniami kierownika Sekcji PdOZ, nie ma możliwości wygenerowania szczegółowszych danych statystycznych, tj. obejmujących poszczególne kategorie zatrzymanych.

W wizytowanym PdOZ zgromadzona dokumentacja związana z funkcjonowaniem Pomieszczenia prowadzona jest starannie. Analiza wybranych losowo protokołów osób zatrzymanych, książki kontroli osób zatrzymanych i ewidencji nakazów przyjęcia,

przekazania, zwolnienia oraz wydania osób zatrzymanych, nie ujawniła przypadków nieuzasadnionego pozbawienia wolności którejkolwiek z osób, przebywania nikogo z zatrzymanych bez formalnego osadzenia w Pomieszczeniu oraz sytuacji przedłużania pobytu w placówce ponad dopuszczalny prawnie czas.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

Jak wynika z wyjaśnień udzielonych wizytującym przez funkcjonariuszy Straży Granicznej, w okresie dwóch lat do dnia wizytacji nie były prowadzone żadne postępowania dyscyplinarne i sądowe związane z traktowaniem podczas pobytu w PdOZ. Nie odnotowano także żadnego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez funkcjonariusza Straży Granicznej w związku z pełnieniem obowiązków w Pomieszczeniu.

W 2013 roku do dnia wizytacji nie stosowano w placówce środków przymusu bezpośredniego i nie miały w niej miejsca żadne wydarzenia nadzwyczajne.

Według relacji funkcjonariuszy Straży Granicznej, sprawdzenie zatrzymanych i doprowadzonych odbywa się przy udziale funkcjonariuszy tej samej płci, co kontrolowana osoba oraz poza zasięgiem kamer monitoringu (w pokoju tzw. izby przyjęć), co potwierdza przedstawiony pracownikom Mechanizmu wybrany przez nich losowo zapis monitoringu wizyjnego z przyjęcia osoby zatrzymanej. Zakres tej czynności obejmuje m.in. pozbawienie zatrzymanego odzieży i bielizny w celu sprawdzenia tych rzeczy oraz oględziny ciała osoby pozbawionej wolności.

Osoba zatrzymana podlega szczegółowemu sprawdzeniu zgodnie z § 5 ust. 2 *Regulaminu pobytu osób zatrzymanych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Straży Granicznej przeznaczonych dla tych osób* (dalej: Regulamin), stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Straży Granicznej przeznaczone dla osób zatrzymanych, oraz regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach (Dz. U. z 2011 r. Nr 143, poz. 843, z późn. zm., dalej: rozporządzenie). Niemniej jednak pracownicy KMP zwracają uwagę, że zakres tej czynności, w tym możliwość rozebrania zatrzymanego do naga przez funkcjonariuszy Straży Granicznej w PdOZ, która przeradza się w kontrolę osobistą, nie może być prowadzona na podstawie cytowanego przepisu. Szczegółowe sprawdzenie cudzoziemca polegające na oględzinach ciała, sprawdzeniu odzieży, bielizny i obuwia, a także przedmiotów posiadanych przez

cudzoziemca lub należących do niego, zostało zdefiniowane w art. 412 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. *o cudzoziemcach* (Dz. U. z 2013 r., poz.1650, z późn. zm.), wyłącznie w odniesieniu do takich placówek jak strzeżony ośrodek lub areszt dla cudzoziemców. Nadto, w dacie wizytacji ustawa ta jeszcze nie obowiązywała, a wcześniejsza ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. *o cudzoziemcach* w ogóle nie definiowała tej czynności oraz zasad jej przeprowadzania (w pomieszczeniu, bez obecności osób nieupoważnionych oraz osób odmiennej płci). Trzeba zauważyć, iż tak głęboka ingerencja w prawo do prywatności, jako ograniczająca, prawa i wolności obywatela może być ustanowiona tylko w ustawie i w określonych sytuacjach. W myśl art. 31 ust. 3 Konstytucji RP *ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.*

Wskazany problem należy potraktować jako systemowy.

Wpisy w książce przebiegu służby, dokonywane przez funkcjonariuszy Straży Granicznej pełniących dyżur w PdOZ, świadczą o realizacji prawa osób zatrzymanych do posiłku, skorzystania z toalety i spaceru na świeżym powietrzu. Zatrzymanym umożliwia się też palenie papierosów.

4. Prawo do ochrony zdrowia

Zgodnie z informacją funkcjonariuszy Straży Granicznej badanie lekarskie osób zatrzymanych przeprowadzane jest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 czerwca 2002 r. *w sprawie trybu przeprowadzania badań lekarskich osób zatrzymanych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej* (Dz. U. Nr 98, poz. 893), tj. głównie w przypadku gdy zachodzi uzasadniona obawa, że dana osoba znajduje się w stanie zagrażającym jej życiu lub zdrowiu lub oświadcza, że cierpi na schorzenia wymagające leczenia, którego nie można przerwać. Przyjęcie zatrzymanych wymienionych w § 4 regulaminu (m.in. kobiet w ciąży powyżej 28 tygodnia, osób z niepełnosprawnością, osób, które posiadają widoczne obrażenia ciała lub uczestniczyły w bójce) do Pomieszczenia, możliwe jest po wydaniu przez lekarza przeprowadzającego badanie, zaświadczenia o braku przeciwwskazań medycznych do przyjęcia do PdOZ.

W budynku Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej w Warszawie, w którym znajdują się m.in. pomieszczenia PdOZ usytuowany jest gabinet lekarski wyposażony zgodnie z przeznaczeniem. Przyjmuje w nim lekarz (funkcjonariusz Straży Granicznej pełniący służbę w Oddziale), który bada zatrzymanych i udziela im pomocy medycznej od poniedziałku do piątku godzinach swojej pracy, tj. od 7.30 do 15.30. Porozumiewa się on w kilku językach, co umożliwia bezpośrednią rozmowę z większością pacjentów. W przypadku jego nieobecności, cudzoziemcy wożeni są na badania do Centralnego Szpitala Klinicznego MSW w Warszawie.

Osoby trzecie, w tym funkcjonariusze Straży Granicznej nie są obecne w trakcie konsultacji lekarskich, co pracownicy KMP uważają za właściwą praktykę.

W razie nagłego zachorowania osoby umieszczonej w PdOZ wzywane jest pogotowie ratunkowe.

Analiza wybranych kart badania lekarskiego zatrzymanych pozwala na uznanie, że są one wypełniane w sposób prawidłowy, wyczerpujący i czytelny, z uwzględnieniem badania i jego wyników oraz szczegółowych zaleceń lekarskich.

W dniu wizytacji lekarz przebywał na urlopie i nie było możliwości przeanalizowania przechowywanej przez niego książki wizyt lekarskich, do której funkcjonariusze Straży Granicznej nie mieli dostępu. Pracownicy KMP zwracają uwagę, że zgodnie z § 14 pkt 6 rozporządzenia książka wizyt lekarskich należy do wymienionego enumeratywnie katalogu dokumentów prowadzonych przez funkcjonariuszy w związku z funkcjonowaniem Pomieszczenia. W związku z powyższym pracownicy Mechanizmu zalecają, by była ona dostępna w PdOZ, w każdym momencie.

Z informacji o szkoleniach, które przechodzą funkcjonariusze Policji pracujący w PdOZ wynika, że przechodzili oni cyklicznie szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej. W gabinecie lekarskim jest dostępny zestaw przeciwwstrząsowy i EKG.

5. Prawo do informacji

Osoby zatrzymane są w PdOZ pouczane o przysługujących im prawach i obowiązkach, a informacje te w formie pisemnej i w zrozumiałym dla nich języku są im przekazywane, co potwierdzają przedstawione pracownikom KMP podpisane przez zatrzymanych druki pouczeń.

W wizytowanym PdOZ regulamin pobytu jest dostępny w kilkunastu wersjach językowych.

Wszelkie materiały i informacje (m.in. adresy instytucji do których mogą zwracać się zatrzymani) są wyeksponowane w widocznym miejscu, na tablicach zawieszonych na ścianie korytarza wiodącego do pokoi zatrzymanych.

Informacja o monitoringu jest widoczna w formie tablicy wywieszonej nad drzwiami wiodącymi do pomieszczeń PdOZ, zawierającej czytelny symbol graficzny oraz ostrzeżenie w kilku wersjach językowych.

Funkcjonariusze Straży Granicznej pełniący służbę w PdOZ potrafią porozumiewać się w kilku językach obcych, w niektórych przypadkach biegle, co umożliwia przekazywanie zatrzymanym wszelkich niezbędnych informacji również w formie ustnej.

W razie potrzeby wzywany jest tłumacz.

Nadto pracownicy Mechanizmu zostali powiadomieni o realizowanej obecnie inicjatywie funkcjonariuszy Straży Granicznej (autorstwa wymienionego na wstępie raportu mjr Adriana Kwiatkowskiego), mającej na celu stworzenie tłumaczonego na kilka popularnych języków obcych podręcznika dla zatrzymanych i funkcjonariuszy Straży Granicznej, zawierającego najpotrzebniejsze zwroty i zdania w języku polskim, które mogą być użyte w PdOZ (np. *jestem chory, chcę wyjść do WC* etc.). Inicjatywę w tym zakresie należy uznać za bardzo dobrą praktykę.

Zawiadomienia osób trzecich, w tym adwokatów wskazanych przez zatrzymanych, dokonują funkcjonariusze jednostki zatrzymującej i to oni również powiadamiają właściwe placówki konsularne o potrzebie kontaktu z daną osobą.

6. Prawo do kontaktu z osobami spoza placówki

Zgodnie z informacjami funkcjonariuszy Straży Granicznej, zatrzymani przebywający w PdOZ w związku z tzw. wydaleniem do swojego kraju, mają możliwość kontaktu bezpośredniego z odwiedzającymi, które realizowane jest w pokoju widzeń. Mają oni również możliwość kontaktu telefonicznego z telefonu komórkowego będącego na wyposażeniu Straży Granicznej (bez funkcji nagrywania i fotografowania), do którego wkładają własną kartę telefoniczną lub wykonania telefonu z aparatu stacjonarnego na koszt Straży Granicznej.

Pozostałe osoby mogą rozmawiać i widywać się z adwokatami.

7. Personel

Bezpośrednio służbę w PdOZ pełni na stałe 17 funkcjonariuszy Policji (13 mężczyzn i 4 kobiety) w systemie 24-godzinnym. Na jednej zmianie dyżur pełniony jest zazwyczaj przez 3-4 osoby (w tym 1 kobietę).

Funkcjonariusze są na bieżąco zapoznawani i szkoleni przez swojego bezpośredniego przełożonego w zakresie obowiązujących przepisów, a także zaleceń i rekomendacji resortowych oraz pozaresortowych. Ponadto przechodzą szkolenia zewnętrzne w ramach doskonalenia zawodowego (np. *Wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, Sporządzanie dokumentacji depozytowej PdOZ, Język angielski poziom A2, Kurs doskonalący w zakresie taktyki i techniki interwencji, Szkolenie z zakresu bezpiecznego, świadomego i skutecznego posługiwania się bronią niezabijającą TASER*), których jest kilkanaście w danym roku.

Spośród katalogu odbytych szkoleń, wiele tematów pozwala na uznanie, że wszyscy funkcjonariusze Straży Granicznej pełniący służbę w PdOZ poznali istotne kwestie pozwalające na pracę z niejednokrotnie trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy oraz na pokonywanie barier komunikacyjnych, które również mogą być źródłem konfliktu i niehumanitarnego traktowania. W tym zakresie należy wyróżnić szkolenia zatytułowane m.in.: *Kształtowanie i doskonalenie kompetencji międzykulturowych, Zasady zachowania się funkcjonariuszy Straży Granicznej w czasie pełnienia służby, Kompetencje interpersonalne w relacjach funkcjonariusz-cudzoziemiec, Strategie komunikowania się z cudzoziemcami, Identyfikowanie, reagowanie i przeciwdziałanie dyskryminacji.*

W ocenie pracowników KMP oferta szkoleniowa jest bogata i obejmuje zagadnienia niezbędne do pracy w PdOZ.

8. Warunki bytowe

PdOZ usytuowany jest na parterze dwukondygnacyjnego budynku i oświetlony zarówno światłem naturalnym, jak i sztucznym. Przylega do niego niewielki plac spacerowy, zabezpieczony ceglany murem, zwieńczony drutem kolczastym. Niewielka przestrzeń placu przy drzwiach wyjściowych jest zadaszona.

Monitoringiem wizyjnym w budynku objęte są jedynie korytarze oraz pokój widzeń. Podgląd monitoringu jest niedostępny dla osób trzecich.

Pomieszczenie dysponuje 7 czteroosobowymi pokojami dla zatrzymanych i dwuosobową izolatką. Pokoje te wyposażone są w drewniane stoły, taborety, szafeczki na rzeczy zatrzymanych i piętrowe łóżka z materacami. Piętrowe łóżka zostały wyposażone w drabinki umożliwiające wchodzenie na górny poziom, ale z kolei łóżka tego poziomu nie są zabezpieczone poręczą chroniącą przed upadkiem. Ze względu na ryzyko uszkodzenia ciała osób, które mogą spaść z łóżka, przedstawiciele Mechanizmu zalecają zamontowanie zabezpieczeń tej części piętrowych łóżek.

Izolotka od zwykłych pokoi różni się jedynie wyodrębnieniem w niej niezabudowanego kącika sanitarnego, wyposażonego w WC i umywalkę. Ponieważ jest ona przewidziana - na co wskazuje piętrowe łóżko - dla 2 osób, a kącik usytuowany jest tuż obok łóżka, w ocenie przedstawicieli KMP nie jest zapewniona intymność osobom z niego korzystającym i z tego względu zalecane jest zabudowanie tej części pomieszczenia, w którym znajduje się WC.

W pokojach panowała odpowiednia temperatura i były one wolne od nieprzyjemnych zapachów. Było w nich czysto poza ścianami, które zatrzymani ubrudzili różnymi napisami (niektóre wykonane zostały przy pomocy pasty do zębów). Funkcjonariusze Straży Granicznej poinformowali pracowników KMP, że w najbliższych planach jest odmalowanie ścian w pokojach dla zatrzymanych. Wyznaczony w tej sprawie przez Państwowego Inspektora Sanitarnego MSW na Obszarze Województwa Mazowieckiego (dalej: Inspektora Sanitarnego) termin do którego należy to wykonać, zapada w dniu 30 października 2014 r.

Na oknach i kaloryferach w pokojach zatrzymanych założono zabezpieczające siatki metalowe. Każde z tych pomieszczeń posiadało sprawną sygnalizację przywoławczą. Na ścianie w korytarzu, przy drzwiach pokoi, zamontowano drewniane półki do postawienia na nich posiłku dla zatrzymanych.

Uwagę wizytujących wzbudził brak oświetlenia nocnego. Przy działającym w nocy oświetleniu pokoi, niemożliwy jest spokojny sen osób umieszczonych w Izbie. W związku z powyższym, przedstawiciele KMP zalecają zamontowanie oświetlenia nocnego.

W skład PdOZ wchodzi nadto 2 pomieszczenia sanitarne (odrębne dla kobiet i mężczyzn), które standardowo wyłożono płytkami i terakotą i wyposażono w WC, pisuar (w toalecie dla mężczyzn), 2 umywalki oraz 3 stanowiska prysznicowe. W sanitariacie udostępniony był papier toaletowy i mydło (materiałowe ręczniki wydaje się każdemu zatrzymanemu odrębnie). Uwagę wizytujących zwróciło niskie zabudowanie miejsc

prysznicowych (sięgające tylko do pasa przesłony z lewej i prawej strony) i brak zasłon lub drzwi, skutkiem czego sylwetka kąpiących się nie była odpowiednio osłonięta. Ponieważ z sanitariatu może korzystać kilka osób jednocześnie, przedstawiciele Mechanizmu zalecają, w celu zapewnienia właściwej intymności kąpiącym się, podwyższenie przysłon (murków) przynajmniej w stanowiskach prysznicowych dla kobiet, do wysokości pozwalającej zasłonić klatkę piersiową i wyposażenie wszystkich stanowisk np. w drzwi salonikowe.

Odzież wierzchnią i większe przedmioty (np. walizki) należące do zatrzymanych przechowywane są w magazynie depozytowym, na metalowych półkach. W magazynie tym przechowuje się również m.in. artykuły higieniczne wydawane zatrzymanym. Depozyty zatrzymanych takie jak pieniądze, telefony czy kosztowności przechowuje się w odrębnych kopertach w szafie pancерnej, usytuowanej w dyżurce profosa. Analiza kwitów depozytowych przebywających wcześniej w Pomieszczeniu zatrzymanych pozwala na stwierdzenie, że zawierają one oznaczenia cech indywidualnych wszystkich przedmiotów oddanych do depozytu.

Kolejne pomieszczenia przeznaczone są do: segregowania i wydawania posiłków oraz zmywania naczyń, widzenia z osobami bliskimi (sala wyposażona w kilka krzeseł i stoły), przeprowadzenia przyjęcia zatrzymanych (m.in. ich sprawdzenia i zaznajomienia z regulaminem oraz innymi informacjami). W skład PdOZ wchodzi także: magazyn środków chemicznych służących do sprzątanania (tu też przechowywane są artykuły higieniczne dla zatrzymanych takie jak podpaski), magazyn brudnej pościeli z wyodrębnionym koszem na brudną bieliznę osób chorych zakaźnie, magazyn czystej pościeli (gdzie czystą i starannie złożoną pościel, koce, bieliznę pościelową oraz poduszki trzyma się na odrębnych, metalowych półkach). Stan tych pomieszczeń oraz ich wyposażenie nie wzbudził wątpliwości przedstawicieli Mechanizmu, poza brakiem dywanika czy maty umożliwiającej stanie na niej boso przez osobę poddawaną czynności sprawdzenia.

Osadzonym zapewnia się w razie konieczności obuwie i odzież zastępczą.

Pomieszczenie jest wyposażone w biblioteczkę dla zatrzymanych, w której znajdują się również książki opublikowane w innych językach niż polski i oraz odbiornik TV, z którego korzystają cudzoziemcy (zawieszony nad drzwiami wejściowymi do korytarza wiodącego do pokoi).

Posiłki dla zatrzymanych, zapewnia firma *Tadeusz Grotowski TAVAX*. Są one podgrzewane i porcjowane w pomieszczeniach niewykorzystywanej obecnie w pełni kuchni

i zmywalni, znajdujących się na terenie obiektu. Ostatnia kontrola pomieszczeń oraz wyżywienia wykonana przez Inspektora Sanitarnego miała miejsce w dniu 5 listopada 2013 r. i nie wykazała nieprawidłowości. Osobom pozbawionym wolności zapewnia się trzy posiłki dziennie (śniadanie, dwudaniowy obiad i kolację) oraz napoje (m.in. kompot do obiadu). Posiłki nie zawierają mięsa wieprzowego, a na życzenie istnieje możliwość otrzymania posiłku wegetariańskiego. Diety zdrowotne komponuje się według wskazań lekarza.

Zgodnie z informacją funkcjonariuszy Straży Granicznej w Pomieszczeniu przyjęto zasadę wydawania na życzenie tzw. *posiłków humanitarnych* w postaci suchego prowiantu. Są one wydawane zaraz po przyjęciu do PdOZ, niezależnie od standardowych godzin wydawania posiłków, określonych w § 9 ust. 1 pkt 2 regulaminu. Działania te należy uznać za dobrą praktykę.

9. Sytuacja osób niepełnosprawnych

Wypada podkreślić, że Pomieszczenie jest całkowicie niedostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową i o obniżonej sprawności fizycznej. Dlatego też wymaga zapewnienia dostosowań umożliwiających funkcjonowanie w nim wymienionych osób (m.in. zamontowania poręczy i podłokietników w pomieszczeniach sanitarnych oraz przystosowania choćby jednego pokoju dla tego typu osób). Pracownicy Mechanizmu zalecają odpowiednie zmodernizowanie PdOZ i przestrzeni do niego wiodącej, w tym drzwi, podczas najbliższego planowanego remontu obiektu, by zapewnić swobodę poruszania się osób na wózku inwalidzkim. Do tego czasu zaś – zainstalowanie udogodnień w łazienkach i przynajmniej w jednym pokoju, które nie wymagają dużych nakładów finansowych ani pozwolenia na budowę. Należy zauważyć, iż zgodnie z ratyfikowaną przez Polskę dnia 6 września 2012 r. *Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych* - aby umożliwić osobom niepełnosprawnym niezależne życie Państwa strony podejmą odpowiednie środki obejmujące rozpoznanie i eliminację barier w zakresie dostępności budynków [art. 9 ust. 1, Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w dniu 13 grudnia 2006 r. w Nowym Jorku (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169)].

10. Dobre praktyki

W niniejszym raporcie wymieniono następujące dobre praktyki:

- 1) podjęto działania mające na celu opracowanie tłumaczonego na kilka języków obcych podręcznika dla zatrzymanych i funkcjonariuszy Straży Granicznej, zawierającego najpotrzebniejsze zwroty oraz zdania w języku polskim, które mogą być użyte w PdOZ;
- 2) przyjęto zasadę wydawania na życzenie zatrzymanych tzw. *posiłków humanitarnych* w postaci suchego prowiantu.

11. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają Komendantowi Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej im. Powstania Warszawskiego:

- 1) odstąpienie od czynności polegającej na rozebraniu do naga osoby zatrzymanej, albowiem takie działanie jako ingerujące w prawo do prywatności, wymaga wyraźnej ustawowej normy prawnej.
- 2) zamontowanie poręczy chroniących przed upadkiem z górnego poziomu piętrowych łóżek;
- 3) dokonanie modernizacji kabin prysznicowych w łazienkach oraz kąpielni sanitarnego w izolatce w sposób zapewniający intymność osobom z nich korzystającym;
- 4) zainstalowanie udogodnień dla niepełnosprawnych w łazienkach i przynajmniej w jednym pokoju;
- 5) zmodernizowanie PdOZ i przestrzeni do niego wiodącej, w tym drzwi, podczas najbliższego planowanego remontu placówki, by zapewnić swobodę poruszania się osób na wózku inwalidzkim;
- 6) przechowywanie książki wizyt lekarskich w dokumentacji PdOZ dostępnej dla funkcjonariuszy Straży Granicznej pełniących służbę w Pomieszczeniu;
- 7) zamontowanie nocnego oświetlenia w pokojach dla zatrzymanych;
- 8) wykonywanie czynności sprawdzenia z użyciem dywanika lub maty, pozwalającej na stanięcie na nim boso przez osobę poddającą się tej czynności.

Sporządziła:

W imieniu Zespołu podpisuje:

Dorota Krzyształ
Główny specjalista

11

Wojciech Sadownik
Specjalista

